

**YANGI O'ZBEKISTON YOSHLARIDA VATAN HIMOYACHISI IDEALINI
SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIIY-FALSAFIY ASOSLARI**

Mahmudjonov Islomjon Ikromjon o'g'li

Annotatsiya. *Mazkur tezisda Yangi O'zbekiston yoshlarida Vatan himoyachisi idealini shakllantirishning ijtimoiy-falsafiy asoslari, uning milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik, ma'naviy barkamollik va fuqarolik mas'uliyati bilan bog'liq jihatlarini tahlil qilinadi. Vatan himoyachisi obrazi faqat harbiy xizmatni o'tayotgan shaxs timsoli sifatida emas, balki mamlakat mustaqilligi, tinchligi, milliy qadriyatlari va jamiyat barqarorligi uchun mas'uliyatni his qiladigan fuqaro ideali sifatida talqin etiladi. Shuningdek, yoshlar ongida mazkur idealni qaror toptirishda ta'lim, oila, mahalla, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy muhitning o'rni ochib beriladi.*

Kalit so'zlar: *Yangi O'zbekiston, yoshlar, Vatan himoyachisi, vatanparvarlik, ijtimoiy falsafa, milliy o'zlik, ma'naviyat, fuqarolik mas'uliyati.*

Kirish

Globalashuv, axborot makonining kengayishi va ijtimoiy munosabatlarning transformatsiyasi sharoitida yoshlarda milliy o'zlikni anglash, yurt taqdiriga daxldorlik va Vatan oldidagi mas'uliyat tuyg'usini shakllantirish muhim ijtimoiy-falsafiy vazifalardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda Vatan himoyachisi idealini shakllantirish masalasi yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bilan cheklanmaydi. U shaxsning ma'naviy pozitsiyasi, fuqarolik burchi, milliy qadriyatlarga munosabati va jamiyat farovonligiga qo'shadigan hissasini ham qamrab oladi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyoti sharoitida yosh avlodni mustaqil fikrlaydigan, yuksak ma'naviyatli, milliy manfaatlarni anglaydigan va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat bilan qaraydigan shaxslar etib tarbiyalash alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, Vatan himoyachisi ideali ijtimoiy ongda muayyan qahramon obrazigina emas, balki yoshlarning xatti-harakatlari, hayotiy maqsadlari va fuqarolik pozitsiyasini yo'naltiruvchi ma'naviy mezon sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqotning maqsadi Yangi O'zbekiston yoshlarida Vatan himoyachisi idealini shakllantirishning ijtimoiy-falsafiy mazmunini ochib berish hamda mazkur jarayonning asosiy omillarini aniqlashdan iborat.

Metodlar

Tadqiqotda ijtimoiy-falsafiy tahlil, tizimli yondashuv, mantiqiy umumlashtirish, qiyosiy tahlil va aksiologik yondashuv usullaridan foydalanildi. Ijtimoiy-falsafiy tahlil orqali Vatan himoyachisi idealining mazmuni va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni o'rganildi. Tizimli yondashuv yoshlar tarbiyasiga ta'sir ko'rsatuvchi oila, ta'lim muassasalari, mahalla va axborot muhitining o'zaro bog'liqligini tushuntirishga xizmat qildi. Aksiologik yondashuv

esa vatanparvarlik, jasorat, halollik, burchga sadoqat va mas'uliyat kabi qadriyatlarning shaxs kamolotidagi ahamiyatini baholash imkonini berdi.

Tadqiqotning nazariy asosini yoshlar ijtimoiylashuvi, milliy o'zlikni anglash, ma'naviy tarbiya va fuqarolik mas'uliyatiga oid ijtimoiy-falsafiy qarashlar tashkil etadi. Tezis konseptual-nazariy tahlilga asoslangan bo'lib, unda alohida empirik so'rovnoma yoki tajriba o'tkazilgani haqida da'vo qilinmaydi.

Natijalar

Tahlil natijasida Vatan himoyachisi idealini shakllantirishning o'zaro bog'liq uchta asosiy yo'nalishini ajratish mumkin.

Birinchi yo'nalish — ma'naviy-axloqiy tarbiya. Vatanga muhabbat, ota-onaga hurmat, halollik, jasorat, adolat va burchga sadoqat kabi fazilatlar Vatan himoyachisi idealining ma'naviy asosini tashkil etadi. Ushbu qadriyatlar yoshlarning kundalik hayotida amaliy ifoda topgandagina barqaror e'tiqodga aylanadi.

Ikkinchi yo'nalish — milliy o'zlik va tarixiy xotirani anglash. Millatning tarixi, madaniy merosi, mustaqillik uchun kurashi va buyuk ajdodlar hayoti haqidagi bilimlar yoshlarda tarixiy vorislik tuyg'usini kuchaytiradi. Biroq tarixiy xotirani shakllantirish faqat o'tmishni ulug'lash bilan cheklanmasdan, uni bugungi taraqqiyot va kelajak oldidagi mas'uliyat bilan bog'lashi lozim.

Uchinchi yo'nalish — faol fuqarolik pozitsiyasi. Zamonaviy Vatan himoyachisi jamiyatdagi muammolarga befarq bo'lmaydigan, qonunlarga rioya qiladigan, bilim va kasbiy mahoratini rivojlantiradigan, jamoat manfaatlariga xizmat qiladigan shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Bu jihatdan ilm-fan, texnologiya, tibbiyot, ta'lim, iqtisodiyot va boshqa sohalarda halol mehnat qilish ham mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilishning muhim shaklidir.

Shuningdek, oiladagi tarbiya, ta'lim muassasalaridagi ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, harbiy xizmatchilarning ibratli faoliyati va ijtimoiy tarmoqlarda tarqatiladigan axborotlar yoshlarning Vatan himoyachisi haqidagi tasavvurlariga ta'sir ko'rsatadi. Mazkur omillar bir-birini to'ldirgan holda ishlagandagina tarbiyaning uzviyligi ta'minlanadi.

Muhokama

Vatan himoyachisi idealini shakllantirishda uni faqat harbiy jasorat va jismoniy tayyorgarlik bilan bog'lash masalaning ijtimoiy-falsafiy mazmunini cheklab qo'yadi. Harbiy tayyorgarlik va Vatanni qurolli tahdidlardan himoya qilish qobiliyati muhim bo'lsa-da, zamonaviy sharoitda mamlakat xavfsizligi ma'naviy barqarorlik, axborot madaniyati, huquqiy ong va iqtisodiy taraqqiyot bilan ham uzviy bog'liqdir.

Shu sababli yoshlarda Vatan himoyachisi idealini shakllantirishda quruq nasihatdan ko'ra shaxsiy namuna, amaliy faoliyat va mustaqil fikrlashni rag'batlantirish samaraliroq yondashuv hisoblanadi. Yoshlar o'zlari yashayotgan muhitda adolat, mas'uliyat va o'zaro hurmatni ko'rganlarida ushbu qadriyatlarni shaxsiy e'tiqod sifatida qabul qilish imkoniyati ortadi.

Mazkur jarayonda vatanparvarlik tushunchasini boshqa xalqlarga nisbatan ustunlik da'vosi bilan emas, balki o'z yurti ravnaqi uchun mas'uliyat, tinchlikni qadrlash, qonun

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

ustuvorligiga hurmat va inson qadrini e'zozlash bilan bog'lash muhimdir. Bunday yondashuv yoshlarda milliy manfaatlar va umuminsoniy qadriyatlar o'rtasidagi uyg'unlikni anglashga yordam beradi.

Xulosa

Yangi O'zbekiston yoshlarida Vatan himoyachisi idealini shakllantirish ko'p qirrali ijtimoiy-falsafiy jarayon bo'lib, u ma'naviy-axloqiy tarbiya, milliy o'zlikni anglash va faol fuqarolik pozitsiyasining uyg'unligiga asoslanadi. Mazkur ideal yoshlarning nafaqat Vatanni himoya qilishga tayyorligini, balki mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shish, jamiyatdagi mas'uliyatini anglash va tinchlikni asrashga intilishini ham ifodalaydi.

Yoshlar tarbiyasida oila, ta'lim muassasalari, mahalla va axborot muhiti hamkorligini kuchaytirish, tarixiy xotirani zamonaviy taraqqiyot g'oyalari bilan uyg'unlashtirish hamda yoshlarning ijtimoiy tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash maqsadga muvofiqdir. Vatan himoyachisi idealining barqarorligi uning yoshlar ongidagi shior sifatida emas, balki hayotiy e'tiqod va amaliy faoliyat mezonini sifatida qaror topishi bilan belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. — Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida”gi Qonuni. 2016-yil 14-sentabr, O'RQ-406-son.
3. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasining vatanparvarlik tarbiyasi va yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga oid normativ-huquqiy hujjatlari.